

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2019. gada 18. jūnijā
(OR. en)

10446/19

ELARG 30
COWEB 86

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepri. dok. Nr.:	10337/1/19 REV 1
K-jas dok. Nr.:	COM(2019) 260 final
Temats:	PAPLAŠINĀŠANĀS UN STABILIZĀCIJAS UN ASOCIĀCIJAS PROCESS – Padomes secinājumi

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par paplašināšanos un stabilizācijas un asociācijas procesu, kurus Padome pieņēma 2019. gada 18. jūnijā.

VISPĀRĒJO LIETU PADOME

**PADOMES SECINĀJUMI PAR PAPLAŠINĀŠANOS UN STABILIZĀCIJAS UN
ASOCIĀCIJAS PROCESU**

1. Padome pieņem zināšanai Komisijas 2019. gada 29. maija paziņojumu par ES paplašināšanās politiku un ziņojumus par Melnkalni, Serbiju, Turciju, Ziemeļmaķedonijas Republiku, Albāniju, Bosniju un Hercegovinu un Kosovu *.
2. Padome atkārtoti apstiprina savu **apņemšanos attiecībā uz paplašināšanos**, kas joprojām ir svarīga Eiropas Savienības politika, saskaņā ar atjaunoto vienprātību par paplašināšanos, kas apstiprināta 2006. gada 14. un 15. decembra Eiropadomē un pēc tam pieņemtajos Padomes secinājumos. Tā joprojām ir stratēģisks ieguldījums mieram, demokrātijai, labklājībai, drošībai un stabilitātei Eiropā. Padome atkārtoti apstiprina, ka pieņemt Eiropas pamatvērtības un apņemties tās ievērot ir izvēle, un tas joprojām ir būtiski visiem partneriem, kas vēlas pievienoties ES. Ņemot to vērā, Padome turpina gaidīt, ka partneri uzņemsies atbildību un pilnībā apņemsies ievērot Eiropas vērtības un iedzīvotāju interesēs aktīvi veikt nepieciešamās reformas. Atgādinot Saloniku darba kārtību un Sofijas deklarāciju, Padome atkārtoti apliecina ES viennozīmīgo atbalstu Rietumbalkānu Eiropas perspektīvai. ES ir apņēmusies stiprināt un intensificēt savu iesaisti visos līmeņos, lai atbalstītu reģiona politisko, ekonomisko un sociālo pārveidi, tostarp turpinot sniegt palīdzību, kuras pamatā ir reālais Rietumbalkānu panāktais progress tiesiskuma, kā arī sociālekonomisko reformu jomā. Turcija joprojām ir kandidātvalsts un svarīga partnere daudzās jomās.

* Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

3. Saskaņā ar iepriekšējiem Padomes secinājumiem un saistībā ar Kopenhāgenas politiskajiem kritērijiem un stabilizācijas un asociācijas procesu, kas joprojām ir kopīgais pamats attiecībām ar Rietumbalkānu valstīm, Padome atkārtoti apstiprina, ka saskaņā ar atjaunoto vienprātību par paplašināšanos ir vajadzīgi **taisnīgi un stingri nosacījumi** un **paša nopelnu princips**. Saistībā ar minēto Padome uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt, lai ES varētu saglabāt un intensificēt pati savu attīstību, tostarp savu spēju integrēt jaunas dalībvalstis.
4. Ņemot vērā vispārējo pašreizējo reformu centienu stāvokli partneru vidū, par ko ziņojusi Komisija, Padome uzsver, ka joprojām pastiprināta uzmanība ir jāpievērš **pamatreformām**, ar ko risina vēl pastāvošos strukturālos trūkumus tiesiskuma, pamattiesību, demokrātisko institūtu darbības un valsts pārvaldes reformu, kā arī ekonomikas attīstības un konkurētspējas jomā. Joprojām būtiski šajās izšķirošajās jomās, it īpaši vispārējam pievienošanās sarunu tempam, ir stabili panākumi reformu īstenošanā un konkrēti un manāmi rezultāti.

5. Padome atgādina, ka **tiesiskums** ir pamatvērtība, kas ir ES pamatā un ir gan paplašināšanās procesa, gan stabilizācijas un asociācijas procesa kodols. Tā kā tikai daži partneri ir pavierzījušies uz priekšu šajā izšķirošajā jomā, ticams un stabils progress joprojām ir viena no galvenajām problēmām, kas ir jārisina prioritārā kārtā, proti, neatkarīgas, objektīvas, atbildīgas un efektīvas tiesu varas nodrošināšanā un korupcijas un organizētās noziedzības, kā arī nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā. Ir jāpastiprina arī centieni saistībā ar **pamattiesību**, tostarp pie minoritātēm piederošo personu tiesību, aizsardzību, to saistību īstenošanu, kuras uzņēmas attiecībā uz objektīvu un brīvu pašidentifikāciju, nediskriminējošas attieksmes nodrošināšanu pret nacionālajām minoritātēm un tādu neaizsargātu iedzīvotāju grupu diskriminācijas apkarošanu kā romi un lesbietes, geji, biseksuāļi, transpersonas un interseksuāļi (LGBTI). Būtu arī jānodrošina tiesības uz īpašumu. Situācija attiecībā uz vārda brīvību un plašsaziņas līdzekļu neatkarību raisa arvien lielākas bažas, kas ir jārisina ar apņēmību un iedarbīgā veidā kā prioritārs jautājums. Padome atkārtoti apstiprina, ka ir steidzami jāspēr konkrēti soļi, lai novērstu pret žurnālistiem un citiem mediju dalībniekiem vērstu iebiedēšanu, draudus un uzbrukumus un lai rastu risinājumu šādos gadījumos, kad tādi notiek. Vairāk centieni jāiegulda arī, lai nodrošinātu dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesību, kā arī bērnu tiesību ievērošanu. Lai uzlabotu pārvaldību visos līmeņos, būtiski ir arī panākt turpmāku progresu **valsts pārvaldes reformas jomā**, tostarp panākt depolitizāciju un lielāku profesionālismu. Joprojām būtiska ir pareiza **demokrātisko institūtu darbība un neatkarība**, tostarp pastiprināta parlamentārā pārraudzība. Padome ar bažām norāda uz joprojām novērojamo tendenci boikotēt parlamentus un atkārtoti apstiprina, ka sekmīgi funkcionējošas demokrātijas būtisks elements joprojām ir nodrošināt iekļaujošu politisko dialogu, jo īpaši parlamentos, un nozīmīgāku pilsoniskās sabiedrības organizāciju lomu. Padome atkārtoti uzsver, cik svarīgas ir brīvas, taisnīgas un pārredzamas vēlēšanas saskaņā ar EDSO standartiem un ka ir pilnībā jāīsteno EDSO ieteikumi.

6. Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Padome atzinīgi vērtē Komisijas analīzi par nepieciešamību uzlabot makroekonomikas, budžeta un struktūrpolitiku un piekrist tai. Atzīmējot, ka progress šajās jomās un progress tiesiskuma un tiesu sistēmas jomā ir savstarpēji saistīts, Padome mudina visus partnerus īstenot pasākumus, kas iekļauti kopīgajos secinājumos, kas 2019. gada 17. maijā izdarīti dialogā par ekonomikas un finanšu jautājumiem starp ES un Rietumbalkāniem un Turciju, pamatojoties uz to attiecīgajām ekonomikas reformu programmām. Izšķiroši svarīgi ir gādāt par to, lai ārvalstu tiešie ieguldījumi neapdraudētu sociālekonomisko, vides un finansiālo ilgtspēju un lai tiktu nodrošināta pilnīga visu ieguldījumu pārredzamība, jo īpaši to ieguldījumu pārredzamība, ar kuriem saistās publiskā iepirkuma procedūras. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš pārmērīgu parādsaistību riskam un jo īpaši Rietumbalkānos – kontroles pār stratēģiskiem aktīviem un resursiem nodošanai. Attiecīgi Padome sagaida, ka stabilizācijas un asociācijas nolīgumi tiks pilnībā – gan burtā, gan garā – īstenoti. Padome atgādina, ka ES joprojām ir izteikti lielākais Rietumbalkānu un Turcijas tirdzniecības partneris gan attiecībā uz importu, gan uz eksportu. Padome atkārtoti norāda, ka svarīgi ir cīnīties pret intelektuālā darbaspēka emigrāciju, un radīt vairāk iespēju un nodrošināt pozitīvas perspektīvas **jaunatnei**. Šajā sakarībā Padome atzinīgi vērtē konferenci "Kā sekmīgāk atbildēt uz jaunākās paaudzes eiropeskajiem centieniem Rietumbalkānos?", kas notika Bukarestē 2019. gada maijā.

7. Padome pauž patiesu gandarījumu par vēsturisko **Prespas nolīgumu**, kas ir būtisks sasniegums un rāda pozitīvu piemēru šim reģionam un citiem. Tā izsaka atzinību par iesaistīto pušu drosmi un apņēmību.

Labas kaimiņattiecības un **reģionālā sadarbība** joprojām ir būtiski paplašināšanās procesa, kā arī stabilizācijas un asociācijas procesa elementi. Padome atzinīgi vērtē panākto progresu un atkārto, cik svarīga ir reģionāla sadarbība, īpaši **savienojamība** reģionā un ar ES. Tā atzinīgi vērtē arī 2019. gada aprīlī Belgradā parakstīto reģionālo viesabonēšanas nolīgumu, kas nesīs būtisku labumu reģiona iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Padome pilnībā atbalsta konstruktīvas iniciatīvas un struktūras, ar kurām tiek stiprināta iekļaujoša reģionāla sadarbība, tostarp ES makroreģionālās stratēģijas. Padome aicina turpināt centienus pārvarēt pagātnes mantojumu un sekmēt **izlīgumu**, kura pamatā būtu iecietības gaisotne, iekļautspēja un uzticēšanās un kuru raksturotu aktīva pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanās. Būtu jāpastiprina centieni bezvēsts pazudušo personu jomā. Ir jāizvairās no paziņojumiem un darbībām, kas negatīvi ietekmē labas kaimiņattiecības un strīdu mierīgu izšķiršanu. Lai nodrošinātu, ka neatrisinātie divpusējie strīdi tiek atrisināti, joprojām ir nepieciešami noteikti centieni visstiprākā politiskā apņēmība. Padome atgādina, cik svarīgi ir īstenot divpusējus nolīgumus, tostarp Prespas nolīgumu un Līgumu par labām kaimiņattiecībām ar Bulgāriju.

Padome turpina uzsvērt, cik svarīga ir kara noziegumu iekšējo lietu efektīva izskatīšana bez diskriminācijas, vēršoties pret nesodāmību un nodrošinot saukšanu pie atbildības, – cita starpā izmantojot jēgpilnu reģionālo sadarbību un pilnīgu sadarbību ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu atlikušās jurisdikcijas mehānismu un ar specializētajām palātām un atbalstot to darbu. Neatrisinātās domstarpības un jautājumi ir jārisina saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un noteiktajiem principiem, tostarp saskaņā ar Līgumu par pēctecības jautājumiem.

8. Padome atkārtoti uzsver, ka svarīgi ir vēl vairāk padziļināt sadarbību ārpolitikas jautājumos, un to, ka Savienība gaida labāku pieskaņošanos **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai**, jo īpaši jautājumos, kas skar būtiskas kopīgas intereses, piemēram, jautājumos par ierobežojošiem pasākumiem un hibrīddraudu novēršanu. Pievienošanās ES ir izvēle, un tā ir iespējama tikai tad, ja valstis par savējiem atzīst tos pašus principus, vērtības un mērķus, ko Savienība cenšas sekmēt gan tuvākajās kaimiņvalstīs, gan plašākā reģionā, un tas ietver arī pilnīgu saskaņotību ar kopējo ārpolitiku un drošības politiku un atturēšanos no darbībām, kas ar to ir pretrunā.
9. Lai gan Padome it īpaši atzīst, cik svarīga pilsoņiem ir **vīzu režīma liberalizācija**, tā mudina Komisiju turpināt cieši uzraudzīt nepārtrauktu vīzu režīma liberalizācijas kritēriju īstenošanu un par to ziņot. Atgādinot par apturēšanas mehānismu, Padome mudina attiecīgās iestādes pastiprināt centienus, lai atrisinātu pastāvīgo problēmu ar acīmredzami nepamatotiem patvēruma pieteikumiem, un pielikt papildu pūles, lai novērstu un apkarotu organizēto noziedzību.
10. Terorisms, radikalizācija un organizētā noziedzība turpina radīt drošības apdraudējumu ES un visam reģionam. Saskaņā ar iepriekšējiem Eiropadomes un Padomes secinājumiem Padome atkārtoti apliecina, cik svarīgi ir turpināt stiprināt sadarbību ar Turciju un Rietumbalkāniem **terorisma apkarošanas** jomā, īpaši attiecībā uz cīņu pret ārvalstu kaujiniekiem teroristiem un terorisma finansēšanu, radikalizācijas novēršanu un apkarošanu, pastiprinātām robežpārbaudēm un nelegālu šaujamieroču un vieglo ieroču tirdzniecību. Lai gan operatīvā sadarbība ir kļuvusi intensīvāka, ir jāturpina centieni un jāpanāk stabili rezultāti **cīņā pret organizēto noziedzību**. Atgādinot ES atbalstu, īpaši to, kas sniegts ar reģionālās sadarbības mehānismiem un iniciatīvām, kā arī ar integrējošas iekšējās drošības pārvaldības koordinācijas starpniecību, Padome atkārtoti apstiprina savu aicinājumu partneriem turpināt pastiprināt un īstenot juridiskus un operatīvus pasākumus visās šajās jomās.

11. Padome pauž atzinību Turcijai un Rietumbalkāniem par to centieniem un nepārtraukti konstruktīvo sadarbību **migrācijas** pārvaldībā – tie ir devuši skaidrus rezultātus. Padome atkārtoti, ka ir jāturpina ES un Turcijas paziņojuma īstenošana un atbalsts partneriem visā Rietumbalkānu maršrutā. Ir jāturpina darbības, lai nodrošinātu pietiekamu administratīvo un izpildes kapacitāti migrācijas problēmu risināšanai, tostarp cīņai pret migrantu kontrabandu. Padome atgādina Savienības apņemšanos – balstīties uz jau sasniegtajiem rezultātiem un turpināt sniegt finansiālo atbalstu un tehnisko palīdzību, lai stiprinātu sadarbību šajā jomā, tostarp izmantojot ES Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā. Padome atzinīgi vērtē to, ka ir pabeigtas sarunas par statusa nolīgumiem ar pieciem reģiona partneriem, tādējādi ļaujot dislocēt Eiropas Robežu un krasta apsardzi.
12. Padome turpina uzsvērt, cik nozīmīga ir **stratēģiskā komunikācija**, tostarp, cik svarīgi ir stiprināt partneru noturību pret dezinformāciju. Padome uzsver, ka visu partneru atbildībā ir skaidri informēt par paplašināšanās priekšrocībām un pienākumiem, kā arī par savu apņemšanos attiecībā uz ES vērtībām un saistītajām reformām, kas vajadzīgas. Ļoti svarīga joprojām ir ES un tās dalībvalstu pastāvīga iesaiste, arī ar mērķi īstenot efektīvāku stratēģiskās komunikācijas politiku attiecībā gan uz partneriem, gan uz ES pilsoņiem, jo īpaši izmantojot Stratēģiskās komunikācijas Rietumbalkānu operatīvo grupu.
13. Padome atgādina pastāvīgo būtisko **finansiālo un tehnisko palīdzību, ko ES ir sniegusi** paplašināšanās procesam un stabilizācijas un asociācijas procesam, jo īpaši ar Pirmspievienšanās palīdzības instrumentu (*IPA*). Būtu jāturpina koncentrēties uz galvenajām prioritātēm un lielāku saskaņotību starp finansiālo palīdzību un vispārējo progresu un rezultātiem, ko partneri sasnieguši pirmspievienšanās stratēģijas īstenošanā. Šajā ziņā Padome atgādina par savu nostāju, kas ir izklāstīta daļējā vispārējā pieejā attiecībā uz *IPA III*, kurā ir ietverti palīdzības diferencēšanas principi saskaņā ar veikumu un taisnīgu proporciju.
14. Padome atgādina, cik svarīgi ir īstenot **Sofijas prioritāšu programmu**. Tā pieņem zināšanai Komisijas ziņojumu par **Rietumbalkānu stratēģijas** un Sofijas prioritāšu programmas īstenošanu, atzinīgi vērtē panākto progresu un mudina turpināt īstenošanu.

PAPLAŠINĀŠANĀS

MELNKALNE

15. Padome ir gandarīta par **vispārējo progresu**, kas panākts pievienošanās sarunās ar Melnkalni, – līdz šim ir sāktas sarunas par 32 no 35 sadaļām un 3 ir provizoriski slēgtas. Nozīmīgs darbs ir veikts ar *acquis* saskaņošanu lielākajā daļā no jomām. Tomēr, tā kā iestāžu sistēma ir pabeigta un tiesiskais regulējums lielākoties ir gatavs, tagad ir izšķiroši, lai visa tiesiskuma sistēma dotu manāmākus rezultātus un pārliecinošāku un stabilāku veikumu. Padome jo īpaši uzsver, ka progress attiecībā uz tiesiskuma un pamattiesību sadaļām, kā izklāstīts sarunu programmā, joprojām ir ārkārtīgi svarīgs un noteiks pievienošanās sarunu vispārējo gaitu. Tālab Melnkalnei tagad ir proaktīvāk jāpaātrina un jāpastiprina savi reformu centieni, it īpaši kritiskajās plašsaziņas līdzekļu brīvības, korupcijas un cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomās, – lai sasniegtu 23. un 24. sadaļas starpposma kritērijus. Tikai tad, kad būs izpildīti izklāstītie kritēriji, ES par noslēgšanas kritērijiem varēs noteikt tiesiskuma prasības, kas Melnkalnei būs jāizpilda pirms šo nodaļu slēgšanas.

16. Padome stingri mudina Melnkalni apliecināt skaidru politisko gribu un nozīmīgus papildu pūliņus veltīt tam, lai **apkarotu korupciju** un **organizēto noziedzību**, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un cilvēku tirdzniecību, tostarp, lai veiktu efektīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un galīgo notiesāšanu, un veicināt noziedzīgi iegūto līdzekļu izņemšanu un konfiscēšanu. Ir vajadzīga arī stabila krimināltiesiska rīcība pret augsta līmeņa korupciju. Padome aicina Melnkalni garantēt drošu vidi, kas veicina **vārda brīvību** un plašsaziņas līdzekļu neatkarību, tostarp pastiprinot centienus īpaši prioritārā kārtā izmeklēt un atrisināt pret žurnālistiem vērstu uzbrukumu gadījumus. Būtiski ir nodrošināt nacionālās sabiedriskās raidorganizācijas neatkarību un izveidot efektīvu pašregulācijas mehānismu, kas ietvertu visas mediju struktūras. Padome uzsver, ka tā no visām attiecīgajām iestādēm un visiem rīcībspēkiem visos šajos centienos sagaida stingru politisku apņemšanos un īstenu iesaisti. Arī attiecībā uz **valsts pārvaldes reformas** īstenošanu un administratīvās spējas un iestāžu, īpaši tiesu iestāžu, neatkarības stiprināšanu ir jāveic turpmākas darbības.
17. Padome uzsver, ka vēlētāju uzticības atjaunošanai izšķiroši svarīga joprojām ir **vēlēšanu reforma**, un sagaida, ka visas puses uzņemsies atbildību un no jauna iesaistīsies konstruktīvā un iekļaujošā **politiskā dialogā parlamentā**, tostarp darbā, ko veic vēlēšanu un citu jomu tiesību aktu reformas pagaidu parlamentārā komiteja, citstarp arī nolūkā virzīt uz priekšu valsts pievienošanās procesu.
18. **Ekonomikas reformu** jomā Padome pozitīvi atzīmē, ka ekonomikā ir turpinājusies stabila izaugsme. Saskaņā ar kopīgajiem ekonomikas un finanšu dialoga secinājumiem Padome mudina Melnkalni samazināt vispārējā valsts parāda attiecību, pastiprināt fiskālo pārvaldību, atrisināt atlikušos ienākumus nenesošos aizdevumus, uzlabot regulatīvo vidi, izstrādāt visaptverošu stratēģiju neoficiālās ekonomikas pastāvīgai izvērtēšanai un samazināšanai, pieņemt un īstenot jaunu tiesisko regulējumu publiskā iepirkuma, publiskā un privātā sektora partnerību un koncesiju jomā un palielināt līdzdalību darba tirgū.

19. Padome ļoti atzinīgi vērtē Melnkalnes pastāvīgo konstruktīvo un pozitīvo lomu **reģionālās sadarbības** turpmākā attīstīšanā un **labu kaimiņattiecību** veicināšanā.
20. Padome turpina paust īpašu atzinību Melnkalnei par tās konsekvento sadarbību ārpolitikas jautājumos un jo īpaši par to, ka tā turpina pilnīgi pieskaņoties **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai**. Tā arī atzinīgi novērtē Melnkalnes pastāvīgo aktīvo līdzdalību **kopējās drošības un aizsardzības politikas** misijās un operācijās.

SERBIJA

21. Padome atzinīgi vērtē **vispārējo progresu**, kas ir panākts pievienošanās sarunās, – līdz šim ir sāktas sarunas par [16] no 35 sarunu sadaļām un 2 sadaļas ir provizoriski slēgtas. Serbija ir turpinājusi tiesību aktu saskaņošanu ar *acquis* vairākās jomās. Tomēr Padome uzsver, ka progress attiecībā uz tiesiskuma un pamattiesību sadaļām, kā arī attiecībā uz Serbijas un Kosovas attiecību normalizāciju, kā izklāstīts sarunu programmā, joprojām ir ļoti svarīgs un noteiks pievienošanās sarunu vispārējo tempu. 23. un 24. sadaļas starpposma kritēriju īstenošanai ir fundamentāla nozīme, un turpmākajās reformās, kas vērstas uz stabilu rezultātu sasniegšanu, būtu jāturpina pēc tās orientēties.
22. Atzīmējot, ka integrācija Eiropas Savienībā joprojām ir Serbijas stratēģiskais mērķis, Padome mudina Serbijas iestādes nelokāmi atbalstīt un sekmēt **Eiropas vērtības** un atgādina, ka Serbijas valdībai tas ir aktīvāk un viennozīmīgāk jāpauž publiskās debatēs.
23. Padome mudina Serbiju it īpaši koncentrēties uz saviem reformu centieniem un tos ievērojami paātrināt, kā arī panākt konkrētus un taustāmus rezultātus būtiskākajās jomās, īpaši koncentrējoties uz **tiesiskumu**.

- Īpaša uzmanība joprojām ir jāpievērš **tiesu varas** neatkarībai un vispārējai efektivitātei, to panākot arī ar šobrīd notiekošo konstitucionālu reformu, un efektīvai reformu īstenošanai šajā jomā. Serbijai jāpanāk jūtami rezultāti un jāgūst stabili panākumi ar efektīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un galīgo notiesāšanu, īpaši attiecībā uz **cīņu pret korupciju, organizēto noziedzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju**.
- Joprojām nopietnas bažas raisa progressa trūkums **vārda brīvības** jomā. Padome aicina Serbiju steidzamā kārtā garantēt drošu vidi, kas veicina netraucētu vārda brīvības izmantošanu un plašsaziņas līdzekļu neatkarību, tostarp pastiprinot centienus izmeklēt pret žurnālistiem vērstu uzbrukumu gadījumus. Padome pieņem zināšanai panākumus plašsaziņas līdzekļu stratēģijas sagatavošanā, tomēr tā aicina Serbiju to prioritārā kārtā pārredzamā un iekļaujošā veidā pieņemt un efektīvi īstenot.
- Serbijai ir jāturpina pievērst īpašu uzmanību pilnīgai **pamattiesību** ievērošanai, tostarp visneaizsargātāko grupu aizsardzībai, kā arī nediskriminējošai attieksmei pret nacionālajām minoritātēm visā Serbijā, īpaši izglītības jomā, minoritāšu valodu lietošanā, piekļuvē plašsaziņas līdzekļiem un reliģiskajiem pakalpojumiem minoritāšu valodās. Joprojām svarīga nozīme ir pienācīgai nacionālo minoritāšu padomju darbībai. Naida runas, iebiedēšanas un uzbrukumu gadījumi būtu jārisina nekavējoties un apņēmīgi. Padome atkārtoti aicina efektīvi īstenot attiecīgos stratēģiskos dokumentus.
- Turklāt ir jāuzlabo pārredzamība, likumdošanas kvalitāte, iekļautība un patiesas, **visas partijas aptverošas debates**, tai skaitā, veicinot pilsonisko sabiedrību motivējošu vidi. Joprojām steidzami ir panākt turpmāku progresu pienācīgā neatkarīgu struktūru un demokrātisko iestāžu darbībā, tostarp parlamentāro uzraudzību.
- Padome uzsver, ka pietiekami savlaicīgi pirms nākamajām vēlēšanām prioritārā kārtā ir jāpievēršas iepriekšējiem starptautisko **vēlēšanu** novērotāju ieteikumiem.
- Padome turpina uzsvērt, ka svarīgi ir iekšēji izskatīt **kara noziegumus** un pilnībā sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu atlikušās jurisdikcijas mehānismu, tostarp pilnībā akceptējot un izpildot tā nolēmumus. Būtu jānovērš jebkāda kara noziedznieku glorificēšana.

24. Attiecībā uz **ekonomikas reformām** Padome pozitīvi atzīmē nepārtraukto progresu. Saskaņā ar kopīgajiem ekonomikas un finanšu dialoga secinājumiem Padome mudina Serbiju turpināt centienus uzlabot konkurētspēju un iekļaujošu ilgtermiņa izaugsmi, izmantojot strukturālas reformas, īpaši enerģētikas nozarē, darba tirgū, kā arī uzlabojot pārskatāmību un prognozējamību regulējuma vidē. Turklāt Padome uzsver, ka Serbijai sava enerģētikas politika ir jāsaskaņo ar ES *acquis*, īpaši attiecībā uz gāzes tirgu un *Gastrans* projektu.
25. Padome atkārtoto, ka Serbijai atbilstoši sarunu programmai ir jāpilda sava apņemšanās un pakāpeniski jāpieskaņojas **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai** un pašreizējā negatīvā tendence prioritārā kārtā ir jāvērs pretējā virzienā.
26. Padome atzinīgi novērtē Serbijas pastāvīgo aktīvo līdzdalību **kopējās drošības un aizsardzības politikas** misijās un operācijās.
27. Padome arī atkārtoto aicinājumu Serbijai pakāpeniski pieskaņoties **ES kopējai vīzu politikai** un atturēties vēl vairāk no tās novirzīties.
28. Jautājumā par **ES veicināto dialogu** ar Prištinu Belgradai ir jāturpina pamatīgie centieni un jādod ieguldījums labvēlīgas vides veidošanā, kā arī jāatturas no jebkādam darbībām, kas varētu būt uztveramas kā provokācija. Padome uzsver, ka pašreizējais stāvoklis nav ilgtspējīgs. Ir svarīgi pēc iespējas drīz atsākt dialogu. Ar visaptverošu juridiski saistošu nolīgumu ir jāpievēršas visiem neatrisinātajiem jautājumiem, ievērojot starptautiskās tiesības un ES *acquis*, un tam ir jādod ieguldījums reģiona stabilitātē. Šādu nolīgumu, ko palīdzētu panākt Augstā pārstāve, ir būtiski noslēgt bez turpmākas kavēšanās, lai Serbija un Kosova varētu turpināt Eiropas integrācijas ceļu.

Padome atgādina, ka ir jāīsteno visi iepriekšējie nolīgumi, kas noslēgti ES veicinātā dialoga ietvaros. Šajā sakarā Padome atzinīgi vērtē tieslietu nolīguma turpmāku nostiprināšanu un telesakaru nolīguma pilnīgu īstenošanu.

Tomēr Padome pauž nožēlu par to, ka nav panākumu ar jau ilgstošo apņemšanos īstenot iepriekšējā dialoga nolīgumus, tostarp sagatavot asociācijas/kopienas statūtu projektu serbu vairākuma pašvaldībām Kosovā, pilnībā īstenot integrētās robežu pārvaldības vienošanos un apņēmīgi īstenot enerģētikas nolīgumu. Padome arī nožēlo, ka Mitrovicas tilts joprojām nav atvērts visai satiksmei, kaut arī atjaunošanas darbi ir pabeigti.

29. Padome atzinīgi vērtē Serbijas nepārtraukto iesaisti vairākās **reģionālās sadarbības** iniciatīvās un mudina Serbiju turpināt neatlaidīgus centienus stiprināt **labas kaimiņattiecības**.

TURCIJA

30. Padome atkārtoti apstiprina nozīmi, ko tā piešķir ES attiecībām ar nozīmīgo partneri Turciju. Tā joprojām ir apņēmības pilna uzturēt atklātu un patiesu dialogu, risināt kopīgas problēmas un sadarboties tādās būtiskās kopīgu interešu jomās kā migrācija, terorisma apkarošana, ekonomika un tirdzniecība. 2019. gada martā – pēc četrus gadus pārtraukuma – notikusī ES un Turcijas Asociācijas padomes sanāksme bija iespēja izvērtēt stāvokli ES un Turcijas attiecībās.

31. Padome cildina nozīmīgos Turcijas nepārtrauktos centienus gandrīz 4 miljonu bēgļu uzņemšanā un viņu vajadzību apmierināšanā. Abu pušu interesēs ir turpināt īstenot **ES un Turcijas paziņojumu**, ar kuru tiek mazināta neatbilstīga un bīstama robežu šķērsošana un glābtas dzīvības Egejas jūrā, un tas ir būtiski, lai apturētu neatbilstīgu migrāciju. Pastiprināta ar ES kopīgo robežu pārvaldība joprojām ir prioritāte. Kamēr attiecībā uz visām dalībvalstīm nav pilnībā un efektīvi īstenots ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīgums, būtu pienācīgi jāīsteno esošie divpusējie atpakaļuzņemšanas nolīgumi un noteikumi līdzīgos nolīgumos un režimos ar ES dalībvalstīm. Joprojām svarīga ir sadarbība ar visām dalībvalstīm tieslietu un iekšlietu jomā.
32. Padome, atgādinot savus 2016. gada jūlija secinājumus, kuros ir stingri nosodīts 15. jūlija apvērsuma mēģinājums un pausta solidaritāte ar Turcijas tautu un pilnīgs atbalsts Turcijas demokrātijas institūtiem, ir atkārtoti paudusi nopietnas bažas par to, cik nesamērīgas pakāpes un apjoma pasākumus varas iestādes veica pēc tā. Padome ar dziļām bažām atzīmē, ka vairāki no šiem pasākumiem praktiski joprojām ir spēkā pat pēc tam, kad ir atcelts ārkārtas stāvoklis. Padome atgādina starptautiskos standartus un saistības, ko Turcija ir parakstījusi un uzņēmusies. Padome atkārtoti savu aicinājumu Turcijai visas šīs negatīvās tendences steidzami vērst pretējā virzienā.

33. Padome ir īpaši nobažījiesies par nepārtraukto un dziļi satraucošo situācijas pasliktināšanos attiecībā uz **tiesiskumu** un **pamattiesībām**, tostarp vārda brīvību. Nav pieļaujama ne nemitīgā tiesu iestāžu neatkarības un darbības degradācija, ne nepārtrauktie ierobežojumi, aizturēšana, ieslodzīšana un citi pasākumi, kas vērsti pret žurnālistiem, akadēmiķiem, politisko partiju biedriem, tostarp parlamenta deputātiem, cilvēktiesību aizstāvjiem, sociālo plašsaziņas līdzekļu lietotājiem un citiem, kas īsteno savas pamattiesības un pamatbrīvības. Nesenie tiesas procesi pret pilsoniskās sabiedrības organizāciju biedru leģitīmām un likumīgām darbībām rada nopietnas bažas. Turcijai ir nekavējoties un efektīvi jāvēršas pret šīm negatīvajām tendencēm un citiem daudzajiem nopietnajiem trūkumiem un neatrisinātajām problēmām, kas norādīti Komisijas ziņojumā. Padome pozitīvi atzīmē vēlreizējo Reformu rīcības grupas sasaukšanu, pieņem zināšanai tieslietu reformas stratēģijas pieņemšanu, pēc kā Turcijai būtu jāspēr izlēmīgi un konkrēti soļi savu saistību izpildei un jāuzrāda skaidri un taustāmi rezultāti. Turcijai būtu arī jāpastiprina sadarbība ar Eiropas Padomi un tās attiecīgajām struktūrām un iestādēm, jāpievēršas to galvenajiem ieteikumiem un jāizpilda visi Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi atbilstīgi ECTK 46. pantam. Padome atgādina, ka Venēcijas komisijā tika kritiski novērtēti pēdējie grozījumi Turcijas konstitūcijā, ar kuriem tika ieviesta jaunā prezidentālā sistēma un atcelts daudz no iepriekšējā līdzsvara un atsvara, apdraudot varas sadalījumu. Padome atgādina, cik svarīgas ir brīvas, taisnīgas un pārredzamas **vēlēšanas**. Atzinīgi vērtējot lielo dalību 2019. gada marta pašvaldību vēlēšanās, tā pauž arī nopietnas bažas par vēlēšanu procesa likumības un integritātes ievērošanu, jo īpaši, ņemot vērā nesenos Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumus.
34. **Ekonomikas reformu** jautājumā Padome atzīmē nepārtraukto saimnieciskās darbības sarukumu un dziļākas bažas par valsts tirgus ekonomikas darbību. Saskaņā ar kopīgajiem ekonomikas un finanšu dialoga secinājumiem Padome aicina Turciju palielināt fiskālo pārredzamību un ticamību, neitralizēt pasākumus, kuri kavē ārvalstu kapitāla brīvu apriti, samazināt valsts ietekmi cenu noteikšanā un uzlabot uzņēmējdarbības vidi, tostarp nostiprinot tiesiskumu. Būtu jālikvidē tirdzniecības šķēršļi vai tiem līdzvērtīgi pasākumi, kas neatbilst ES un Turcijas muitas savienībai, tostarp publiskā iepirkuma jomā.

35. Padome turpina gaidīt no Turcijas viennozīmīgu apņemšanos attiecībā uz **labām kaimiņattiecībām**, starptautiskiem nolīgumiem un mierīgu strīdu izšķiršanu, vajadzības gadījumā vēršoties Starptautiskajā Tiesā. Padome atgādina un vēlreiz apstiprina iepriekšējos Padomes un Eiropadomes secinājumus, tostarp Eiropadomes 2018. gada 22. marta secinājumus, kuros ir stingri nosodītas Turcijas nerimtīgās nelikumīgās darbības Vidusjūras austrumu daļā un Egejas jūrā. Padome pauž nopietnas bažas par Turcijas pašreizējām nelikumīgajām urbšanas darbībām Vidusjūras austrumdaļā un pauž nožēlu par to, ka Turcija joprojām nav reaģējusi uz Eiropas Savienības atkārtotajiem aicinājumiem pārtraukt šādas darbības. Padome uzsver nopietno tūlītējo negatīvo ietekmi, ko šādas nelikumīgas darbības izraisa visā ES un Turcijas attiecību spektrā. Padome aicina Turciju rīkoties savaldīgi, ievērot Kipras suverēnās tiesības un atturēties no jebkādām šādām darbībām. ES cieši uzraudzīs norises un ir gatava reaģēt pienācīgi un pilnīgā solidaritātē ar Kipru. Padome aicina Komisiju un Eiropas Ārējās darbības dienestu nekavējoties iesniegt priekšlikumus par iespējamem piemērotiem pasākumiem.

Turklāt Padome, kā teikts tās 2006. gada 11. decembra un 2018. gada 26. jūnija secinājumos, kurus pēc tam ir apstiprinājusi Eiropadome, kā arī 2005. gada 21. septembra deklarācijā, aicina Turciju pildīt savus pienākumus saskaņā ar sarunu programmu, tostarp pilnībā un nediskriminējoši īstenot asociācijas nolīgumam pievienoto papildprotokolu attiecībā uz visām dalībvalstīm. Padome vēlreiz atkārtoti, ka būtiska ir visu dalībvalstu atzīšana. Turcijai ir jāizvairās no draudiem un darbībām, kas grauj labas kaimiņattiecības, jānormalizē attiecības ar Kipras Republiku un jārespektē visu ES dalībvalstu suverenitāte attiecībā uz to teritoriālajiem ūdeņiem un gaisa telpu, kā arī visas to suverēnās tiesības, ieskaitot tiesības izpētīt un iegūt dabas resursus, saskaņā ar ES un starptautiskajiem tiesību aktiem, tostarp *UNCLOS*. ES turpina pilnībā iestāties par visaptverošu Kipras problēmas noregulējumu. Šajā sakarā Padome atgādina, ka joprojām izšķiroši ir, lai Turcija ANO sistēmā un ievērojot attiecīgās ANO DP rezolūcijas un ES pamatā esošos principus un *acquis*, iestātos par šādu noregulējumu un dotu tajā ieguldījumu, ieskaitot tā ārējos aspektos.

36. Padome atkārtoti aicina Turciju pakāpeniski pieskaņoties **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai** un prioritārā kārtā pavērst noturīgo negatīvo tendenci pretējā virzienā un atgādina savu nostāju par dalībvalstu pievienošanos starptautiskām organizācijām.
37. Padome ņem vērā, ka Turcija turpina vēl vairāk attālināties no Eiropas Savienības. Padome, atgādinot savus 2018. gada 26. jūnija secinājumus, atzīmē, ka tādēļ Turcijas pievienošanās sarunas ir faktiski apstājušās un nevar apsvērt nevienas turpmākas sadaļas atvēršanu vai slēgšanu, un nav paredzēts turpināt darbu virzībā uz ES un Turcijas muitas savienības modernizēšanu.

STABILIZĀCIJAS UN ASOCIĀCIJAS PROCESS

ZIEMEĻMAĶEDONIJAS REPUBLIKA

38. Atkārtoti apstiprinot savus 2018. gada 26. jūnija secinājumus, Padome ļoti atzinīgi novērtē vēsturisko un bezprecedenta Prespas nolīgumu un Līgumu par labām kaimiņattiecībām ar Bulgāriju un pienācīgi ņem vērā Komisijas ieteikumu sākt pievienošanās sarunas ar Ziemeļmaķedonijas Republiku, pamatojoties uz pozitīvo izvērtējumu par panākto progresu un par Padomes izvirzīto nosacījumu izpildi. Ņemot vērā pieejamo ierobežoto laiku un jautājuma svarīgumu, Padome atgriezīsies pie šā jautājuma, lai pēc iespējas drīz un, vēlākais, 2019. gada oktobrī varētu pieņemt skaidru lēmumu pēc būtības.

ALBĀNIJA

39. Atkārtoti apstiprinot savus 2018. gada 26. jūnija secinājumus, Padome pienācīgi ņem vērā Komisijas ieteikumu sākt pievienošanās sarunas ar Albāniju, pamatojoties uz pozitīvo izvērtējumu par panākto progresu un par Padomes izvirzīto nosacījumu izpildi. Ņemot vērā pieejamo ierobežoto laiku un jautājuma svarīgumu, Padome atgriezīsies pie šā jautājuma, lai pēc iespējas drīz un, vēlākais, 2019. gada oktobrī varētu pieņemt skaidru lēmumu pēc būtības.

BOSNIJA UN HERCEGOVINA

40. Padome ņem vērā **Komisijas atzinumu** par Bosnijas un Hercegovinas pieteikumu dalībai ES. Padome turpinās rūpīgi izskatīt šo dokumentu un atgriezīsies pie šā jautājuma vēlāk šā gada laikā. Padome mudina Bosniju un Hercegovinu bez turpmākas kavēšanās turpināt valdības veidošanu, lai īstenotu nepieciešamās reformas. Nevajadzētu notikt tā, ka partiju politika un nevēlēšanās panākt kompromisu bloķē Bosnijas un Hercegovinas pilsoņu likumīgos centienus virzīties uz Eiropas Savienību.

KOSOVA

41. Padome atkārtoti uzsver, cik svarīgi ir turpināt **īstenot Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu** (SAN) ar Kosovu. Šis nolīgums, kuru slēdz tikai ES un kurš neskar dalībvalstu nostājas par statusu, nodrošina līgumisku satvaru starp ES un Kosovu. Tas piedāvā Kosovai iespēju panākt noturīgu progresu un tuvināšanos Savienībai saskaņā ar reģiona Eiropas perspektīvu un rada tirdzniecības un investīciju iespējas. Padome atzīst, ka Eiropas reformu programmas īstenošanā ir panākts progress, un aicina ātri īstenot atlikušos pasākumus. Tā aicina visus politiskos dalībniekus steidzami atkal pievērsties reformām un virzīt Kosovas Eiropas programmu iedzīvotāju labā.
42. Padome pauž dziļu nožēlu par Kosovas valdības lēmumiem 2018. gada novembrī, pārkāpjot Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (CBTN) paredzētos pienākumus un pretēji SAN garam, līdz pat 100 % apmērā vienpusēji paaugstināt tarifus importam no Serbijas un Bosnijas un Hercegovinas, kā arī ieviest ar tarifiem nesaistītus šķēršļus. Padome atkārtoti uzsver, ka šie lēmumi apdraud reģionālo sadarbību, tostarp reģionālo ekonomikas zonu, un tie ir nekavējoties jāatceļ.

43. Padome atzinīgi vērtē svarīgu tiesību aktu pieņemšanu **tiesiskuma un valsts pārvaldes reformas** jomā un mudina Kosovu efektīvi īstenot šos tiesību aktus.
44. **Korupcijas un organizētās noziedzības** jautājums ir jārisina apņēmīgi. Padome joprojām ir nobažījusies par politisku iejaukšanos un pieņemšanu darbā, nebalstoties uz nopelniem, un pauž nožēlu par to, ka personas, kuras ir notiesātas par kara noziegumiem, tiek ieceltas oficiālos amatos, kas ir pretrunā Eiropas vērtībām.
45. Padome atkārtoti uzsver, ka ir svarīgi risināt ieilgušos trūkumus **vēlēšanu procesā** Kosovā, vadoties pēc iepriekšējo ES vēlēšanu novērošanas misiju ieteikumiem. Mēra ārkārtas vēlēšanās 2019. gada 19. maijā atklājās, ka joprojām pastāv trūkumi, tostarp pirmsvēlēšanu pasākumi, kas ierobežoja iespēju pilnībā demokrātiski piedalīties vēlēšanās.
46. Padome ar bažām norāda, ka kopumā situācija Kosovas ziemeļos joprojām rada īpašas problēmas tādās jomās kā organizētā noziedzība, korupcija un vārda brīvība.
47. Ir pastiprināti un efektīvi jāveicina un jāaizsargā **cilvēktiesības** visā Kosovā, tostarp jānodrošina pilnīga aizsardzība kultūras un reliģijas mantojumam. Būtu jāpievēršas jautājumam par minoritātēm piederīgu personu un romu iekļaušanu un aizsardzību, tostarp pieliekot papildu pūles, lai īstenotu pašreizējo tiesisko regulējumu un sniegtu tiem drošu vidi un aizsargātu viņu īpašumtiesības, kā arī sociālās kohēzijas stiprināšanai.
48. Padome ņem vērā turpmāko progresu **radikalizācijas, ekstrēmisma un terorisma apkarošanā**. Ir vajadzīgi papildu centieni, lai novērstu terorisma finansēšanu, kā arī pievērstos rehabilitācijai un reintegrācijai. Šajā sakarībā Padome jo īpaši uzsver, ka ir nepieciešama efektīva un intensīva reģionāla un starptautiska sadarbība, tostarp ar Eiropolu un *Eurojust*, pilnībā ievērojot to regulējumu un neskarot dalībvalstu nostājas par statusu.

49. Saskaņā ar ekonomikas un finanšu dialoga kopīgajiem secinājumiem Padome aicina Kosovu veikt nepieciešamos pasākumus, lai ievērotu fiskālos noteikumus, pastiprinātu centienus cīņā pret ēnu ekonomiku, aktīvi risinātu augsto bezdarba problēmu, jo īpaši jauniešu un sieviešu bezdarba problēmu, vairāk ieguldītu izglītībā, kā arī izmantotu atjaunojamo energoresursu iespējas un enerģijas taupīšanas iespējas.
50. Padome aicina Kosovu saglabāt apņemšanos saistībā ar specializētajām palātām, pilnībā ievērojot savas starptautiskās saistības un savu tiesisko kārtību, un tādējādi apliecinot patiesus centienus garantēt tiesiskumu, pamatbrīvības, taisnīgumu un izlīgumu. Spēkā esošais tiesiskais regulējums ļauj pienācīgi izmeklēt visus iespējamus kara noziegumus un par tiem saukt pie atbildības.
51. Padome mudina Kosovu turpināt cieši un efektīvi sadarboties ar *EULEX*. Konkrētāk, Padome cer sagaidīt, ka krimināllietas/civillietas, kuras *EULEX* nodod kompetentajām tiesu iestādēm Kosovā, tiks pienācīgi izskatītas.
52. Jautājumā par **ES veicināto dialogu** ar Belgradu Prištinai ir jāturpina pamatīgie centieni un jādod ieguldījums labvēlīgas vides veidošanā, kā arī jāatturas no jebkādam darbībām, kas varētu būt uztveramas kā provokācija. Padome uzsver, ka pašreizējais stāvoklis nav ilgtspējīgs. Ir svarīgi pēc iespējas drīz atsākt dialogu. Ar visaptverošu juridiski saistošu nolīgumu ir jāpievēršas visiem neatrisinātajiem jautājumiem, ievērojot starptautiskās tiesības un ES *acquis*, un tam ir jādod ieguldījums reģiona stabilitātē. Šādu nolīgumu, ko palīdzētu panākt Augstā pārstāve, ir būtiski noslēgt bez turpmākas kavēšanās, lai Kosova un Serbija varētu turpināt Eiropas integrācijas ceļu.

Padome atgādina, ka ir jāīsteno visi iepriekšējie nolīgumi, kas noslēgti ES veicinātā dialoga ietvaros. Šajā sakarā Padome atzinīgi vērtē tieslietu nolīguma turpmāku nostiprināšanu un telesakaru nolīguma pilnīgu īstenošanu.

53. Padome atgādina, ka progress attiecību normalizēšanā ar Serbiju ir būtisks princips stabilizācijas un asociācijas nolīgumā, un tas ir pamats attiecību veidošanai un sadarbībai starp ES un Kosovu.
54. Padome atzīst **vīzu režīma liberalizācijas** nozīmi Kosovas iedzīvotājiem. Komisija 2016. gada maijā nāca klajā ar oficiālu priekšlikumu iekļaut Kosovu Šengenas bezvīzu režīma valstu sarakstā un 2018. gada jūlijā iesniedza ziņojumu par atlikušo kritēriju izpildi. Eiropas Parlaments 2019. gada martā pirmajā lasījumā atbalstīja Komisijas priekšlikumu. Lēmums par priekšlikumu pašlaik tiek izskatīts Padomē.